
Vzpomínání na mnichovskou krizi (1989)

“Zvoní, zvoní zrady zvon...”

Po padesát let obehrávaný verš národního básníka dobře vystihuje mnichovský mýtus, o němž tvrdím, že se stal hlavním duchovním nástrojem k satelizaci a k sovětizaci Československa a že je zdůvodněním legitimacy prosovětského režimu dodnes (*text je psán na jaře 1989 - pozn. editora*). Účinnost tohoto nástroje je dána celonárodním rozšířením mýtu a ještě více tím, že mýtus tkví svými kořeny hluboko v povaze české kultury, navazuje na ně.

Komunistům od počátku sloužily všechny základní složky mýtu: zklamání z tzv. zrady Západu jako argument, že se ČSR měla ve své zahraniční politice “orientovat na Východ”; memento zhroucení československého státu interpretované jako tzv. zrada české buržoazie; nezbytný motiv spasení v podobě “lidu, jenž chtěl bojovat” - samozřejmě pod velením KSČ. Všechny tyto problémy veřejnost oslovovaly. Komunistická propaganda prokázala při práci s národním mýtem cílevědomost, zručnost i pružnost. Mýtus neztratil po padesát let svou přitažlivost a manipulační sílu také proto, že komunisté nabídli postupně řadu variací uvnitř základního sloganu. Např. ve svém zpracování mýtu nejprve asi deset let ponechávali otevřenou otázku, zda zvonem houpal také prezident Beneš (využívali chytře jeho traumatu a strachu), poté ho zhruba dalších patnáct let mezi zrádce zahrnovali (v době, kdy chtěli ukázat, že jim nestačí ČSR prosovětská, že musí být bolševická), a pak si znovu získali důvěru lidí tolerováním nebo inspirováním teze, že Dr. Beneš byl obětí, nikoli pachatelem. Po celou tuto dobu byl ustavičně a z různých stran atakován “zrádný Západ” a veleben Sovětský svaz jako zachránce. Ani do budoucna nejsou možnosti vyčerpány, motiv je velmi příhodný po přestavbu; můžeme se nadíti např. příběhu o šejtanu Stalinovi, jenž vyvraždil sovětské generály nadšené pro Československo a podněcující francouzské, potažmo britské kolegy k jeho obraně. Uvidíme.

TESAŘ, Jan: Mnichovský komplex. Jeho příčiny a důsledky, Prostor, Praha 2014, s. 12-13

Analyzujeme, interpretujeme:

- Jak hodnotí Jan Tesař představu Mnichovské konference jako zrady?
- K čemu motiv zrady mohl sloužit?
- K čemu motiv zrady může sloužit dnes?
- Přečtěte si znovu báseň Františka Halase. Jak ji budete vnímat po tom, co víte od Jana Tesaře?